

Aanduiding van ankerplaats 'Kluisbos, Faluintjes en abdij van Affligem.

Code: APO007

1. Benaming van de ankerplaats + ligging + oppervlakte:

Kluisbos, Faluintjes en abdij van Affligem te Aalst (provincie Oost-Vlaanderen) en te Affligem (provincie Vlaams-Brabant).

Oppervlakte: circa 505 ha.

2. Een aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 die de grenzen ervan aangeeft:

Zie bijlage: kaart 1.

3. Nummer ankerplaats uit de landschapsatlas:

Anker ID: A 24009

4. Situering:

4.1. Situering in de ruimere omgeving:

Het voorgestelde gebied is gelegen in de leemstreek op de grens tussen de provincie Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, op het grondgebied van de gemeente Aalst (Erembodegem, Meldert en Moorsel) in de provincie Oost-Vlaanderen en Affligem (Hekelgem) in de provincie Vlaams-Brabant.

Deze ankerplaats omvat de Abdij van Affligem met haar onmiddellijke omgeving, evenals het Kluisbos met Kluisouter en het gebied de Faluintjes tot aan het waterkasteel van Moorsel met zijn kouters, bossen en valleigebiedjes.

De noordelijke begrenzing werd gelegd rond het waterkasteel van Moorsel met omliggende weiden, en daalt oostwaarts af richting Klarhaagstraat via het natuurgebied van de Molenbeekvallei en het agrarische gebied. De bewoningskernen werden niet opgenomen, behalve in functie van de opname van bouwkundig belangrijke gebouwen. Ter hoogte van de kouter aan de Klarhaagstraat valt de begrenzing samen met de voetweg met uitzondering van een uitstulping die gemaakt werd ter hoogte van de verbindende wandelweg tot tegen de Klarhaagstraat-Kokerijstraat. Hier werd aan de overzijde van de straat een bouwkundig waardevolle vierkantshoeve en een deel van een stuk valleibos mee opgenomen binnen de afbakening.

Meer zuidwaarts ligt de begrenzing achter de lintbebouwing langs de Kokerijstraat en gaat ze zuidwaarts ter hoogte van de vroegere molensite achter het recreatiegebied. De begrenzing ligt hier rond de voetbalvelden om daarna terug aan te sluiten op de Nedermolenstraat. Deze straat wordt gevolgd tot tegen een bestaand bedrijf, waarna men westwaarts gaat richting de voetweg die naar de abdij loopt.

De zuidelijke begrenzing wordt gevormd door de wegenis rond de abdij van Affligem en de lintbebouwing langs de Langestraat aansluitende op de Bredestraat, met ter hoogte van de Bosstraat een instulping om een recent bebouwingslint uit te sluiten.

De Westelijk begrenzing volgt in het noorden de Waverstraat waarbij de begrenzing achter een bestaande industriezone en de lintbebouwing gelegen is, en daarna aansluit op de oostwaarts gelegen weg richting Aalsterse dreef. De Aalsterse dreef zelf wordt dan verder westwaarts gevolgd tot aan de Zomergembeekvallei, daarna gaat het zuidwaarts richting Hof Zomergem om aan te sluiten op de Bredestraat. De bestaande golfinfrastructuur en verkavelingen werden hierbij uitgesloten.

4.2. Beschermingen en statuten in de voorgestelde ankerplaats:

4.2.1. Juridische bepalingen:

A. Gewestplanbestemming volgens gewestplan Aalst, Ninove, Geraardsbergen, Zottegem, kaartblad 23/5 Lebbeke en kaartblad 22/8 Aalst en volgens het gewestplan Halle, Vilvoorde, Asse, kaartblad 23/5 Afligem.

Landschappelijk waardevol agrarisch gebied: Dit betreft de grootste oppervlakte binnen het gebied, bestaande uit de open gebieden in landbouwgebruik op vroegere beboste abdijgronden, zij worden gebruikt als akkers en weilanden, we vinden ze terug in de onmiddellijke omgeving ten westen van de abdij tot tegen de Bosstraat en in de Faluintjes, ten westen van de Geerbeek, Meersbeek en nabij Klarhaag;

Agrarische gebieden: Deze zijn terug te vinden op de Kluiskouter tussen de Bosstraat en de Kluisdreef en ten oosten van de Geerbeek, Meersbeek en de abdij;

Landelijk woongebied: Dit betreft een smalle strook langs de Nedermolenstraat deel uitmakende van het open agrarische gebied ten oosten van de abdij;

Woongebied: Dit betreft een gedeelte van de toegangs-dreef tot het waterkasteel te Moorsel, de kostenwoning, de pastorie en de kerk van Moorsel met de er omliggende wegenis;

Woonuitbreidingsgebied: Dit betreft open weilanden ten noordoosten van het waterkasteel en het meest zuidelijke deel van de Zomergembeekvallei;

Bosgebied: dit betreft het beboste valleigebiedje van de Weimeersbeek, ten westen van de abdij;

Natuurgebied: Hiertoe behoort het Kluisbos en de valleigebiedjes rond de bestaande beken, waaronder de Steense Beek, de Meersbeek, de Geerbeek en de Molenbeek;

Groengebieden: dit zijn enkele kleinere bosjes verspreid in het agrarische gebied;

Parkgebied: Tot de parkgebieden behoren de abdij met haar onmiddellijke omgeving, alsook de tuin en het kloostercomplex behorende bij de abdij Maria Mediatrix langs de Kluisdreef tot tegen de Kluiskapel. Het zuidelijke deel van het Kluisbos met weilanden en park behorende bij een privé woning evenals het park deel uitmakende van het waterkasteel te Moorsel;

Gebieden voor dagrecreatie, dit betreft de vallei van de Zomergembeek met de locatie van het voormalige vliegveld en nieuwe stallingen nabij de Aalsterse dreef;

Gebieden voor verblijfsrecreatie, dit betreft eveneens een deel van de Zomergembeekvallei.

B. BPA's, APA's en RUP's (toestand 01/02/2002):

Binnen de ankerplaats zijn er geen plannen van aanleg van toepassing. De ankerplaats grenst wel ter hoogte van het Kluisbos aan het gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan "Afbakening regionaalstedelijk gebied Aalst" waarbij het woonuitbreidingsgebied binnen het GRUP gelegen is.

C. Beschermingen:

Binnen de ankerplaats treft men volgende beschermingen aan:

Monument: "Abdij van Affligem (Ingangsgebouw (Bisschoppenhuis), Benedictuspoort en ruïnes van de vml. middeleeuwse abdijkerk)" te Affligem (Hekelgem) (MB van 8 september 1971).

Monument: "Kluiskapel" te Affligem (Hekelgem) (MB van 24 januari 1985).

Dorpsgezicht: "De kluiskapel met haar omgeving" te Affligem (Hekelgem) en Aalst (Erembodegem) (MB van 24 januari 1985).

Monument: "Het kasteel te Moorsel" te Aalst (Moorsel) (BSG van 4 mei 1944).

Beschermingen in de omgeving van de ankerplaats zijn:

* Monument "Sint-Rochuskapel" te Aalst (Meldert) (MB van 25 juli 1986).

* Dorpsgezicht omgeving van de "Sint-Rochuskapel" te Aalst (Meldert) (MB van 25 juli 1986).

4.2.2. Beleidsmatige instrumenten:

A. Hydrografie:

De ankerplaats maakt deel uit van het Denderbekken.

Als waterlopen treft men aan:

onbevaarbare waterloop 2de categorie, met name de Molenbeek, met haar zijbeken Meersbeek en Geerbeek; 3de categorie Steense Beek en Weimeersbeek en verbinding tussen de Molenbeek en de Kokerijstraat; niet geklasseerde waterloop zuidelijk deel Weimeersbeek en waterloop ter hoogte van de hoeve aan de Kokerijstraat evenals de Zomergembeek die in het gebied ontstaat.

B. Landschapsatlas:

De ankerplaats maakt op basis van de landschapsatlas (versie 2000), deel uit van de relictzone "Kluisrouter", de relictzone "omgeving van de Abdij van Affligem en Koudenbergbeek", de relictzone "Faluintjes, Kluisbos, Kravaalbos".

Andere ankerplaatsen in de omgeving zijn de ankerplaats "Kravaalbos" in het oosten, die via de voornoemde relictzone met deze ankerplaatsen verbonden is.

C. Natuur en Bos:

-VEN/IVON (Vlaams Ecologisch Netwerk/Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk):

VEN 220 Kluisbos = Type GEN (Grote Eenheid Natuur). Binnen deze ankerplaats betreft dit de groengebieden deel uitmakende van het Kluisbos, met uitzondering van het parkgebied behorende bij de abdij Maria Mediatrix. De aanduiding als ankerplaats is in overeenstemming met het stand-still principe zoals geformuleerd in het kader van duurzame ontwikkeling, zoals in het VEN".

4.3. Wijziging van de afbakening ten opzichte van de landschapsatlas:

Methodologie:

De afbakening werd gebaseerd op een grondig terreinonderzoek in 2000, waarbij men gestreefd heeft om de begrenzing van de ankerplaats in de mate van het mogelijke te laten samenvallen met materieel zichtbare grenzen, onder de vorm van wegen, bebouwde zones en waterlopen.

Lokaal werd hiervan afgeweken wanneer de locatie verstoord was of minder gaaf was, of in functie van waardevol erfgoed dat onmiddellijk hierop aansloot en zichten op dit erfgoed.

De afwijking van de ankerplaats t.o.v. de landschapsatlas is dan ook gebaseerd op een nieuw terreinonderzoek in 2007 en 2008, volgens de opgegeven regels, waarbij correcties uitgevoerd werden omwille van nieuwe beleidsopties en de reële actuele toestand op het terrein, die kan afwijken van de inventaris in de landschapatlas die immers als referentiedatum voor de eerste versie de orthofoto's van 1990 en een terreincontrole in 2000 heeft en voor de tweede versie op perceelsniveau de orthofoto's van 2000.

Uitgevoerde aanpassingen zijn onder meer het westwaarts verleggen van de grens ter hoogte van het voormalige vliegveld in functie van de opname van de vallei van de Zomergembeek en dit omwille van maatregelen die genomen werden om deze vallei te herstellen. Tevens werd een recente verkaveling uit de ankerplaats geschrapt.

In het zuiden langs de Langestraat werd de grens iets dieper achter de woningen gelegd en werd een deel van het landelijke woongebied ter hoogte van de abdij geschrapt.

In het oosten van de Faluintjes is er een lokale uitbreiding richting Nedermolenstraat, in functie van de zichtrelaties en de aanwezigheid van hopteelt in deze zone. In het noorden van dit gebied is er een uitbreiding met een deel van de kouter richting Klaarhaagstraat-Kokerijstraat, gezien de belangrijke zichtrelaties en waarde van deze open ruimte. Een hoeve aan de Klaarhaagstraat werd hierbij mee opgenomen gezien haar belangrijke bouwkundige waarde evenals een aansluitend gaaf valleibosje.

Ter hoogte van het waterkasteel werd een aansluiting gemaakt met de historische kern van Moorsel en werden enkele bouwkundig waardevolle gebouwen mee opgenomen binnen de ankerplaats.

5. Omschrijving:

5.1. Fysisch-geografische context:

Deze ankerplaats is gelegen in het Land van Aalst op de overgang van de Noord-Vlaamse Zandstreek en het interfluvium tussen Dender en Zenne, dat als gradiënt zichtbaar is in het landschap.

In het Eoceen (circa 55 miljoen jaar geleden) werden er mariene afzettingen van zowel zandige, als kleiige sedimenten afgezet, deze bevinden zich nu diep in de ondergrond.

In het Oligoceen (circa 35 miljoen jaar geleden), waren er afzettingen van het Rupeliaan en Tongeriaan. Deze tertiaire lagen vertonen een lichte daling naar het noorden en het oppervlak ervan is golvend en sterk versneden door de aanwezigheid van weerstandsbiedende kleiige lagen en lagen van kalkzandsteen.

Nabij de Kluiskapel kenmerkt deze weerstandsbiedende laag zich door de aanwezigheid van een noordzuidgerichte steilrand, met een ondergrond van Paniselianse klei.

In het Quartair werd een grof residu afgezet, waarbij dit het ontstaan gaf aan een keienvloer.

Het is echter pas tijdens de laatste ijstijd in het Weichseliaan (circa 120.000 tot 10.000 jaar geleden) dat het huidige reliëf en de bodemlagen vastgelegd werden. Deze Weichsel-ijstijd had immers een sterk nivellerende invloed op het reliëf, omdat de depressies door eolische en rivierafzettingen opgevuld werden. Het is ook in deze periode dat door erosieve krachten de beekvalleien verdiepten. De Molenbeek en haar zijbeken hebben hierbij vrij diepe asymmetrische valleien in het landschap uitgeschuurd.

Bij de aanvang van deze ijstijd werden er aldus (niveo-)fluviatiele zandige tertiaire materialen verplaatst, verspoeld en vermengd, later werden de niveo-eolische afzettingen belangrijker om uiteindelijk tijdens het Tardiglaciaal met een zuiver eolische dekmantel bedekt te worden.

Door de meer zuidelijke en hogere ligging van deze streek bestaat de eolische dekmantel in deze ankerplaats uit leemafzettingen. De dikte van deze lössafzettingen varieert met de reliëfverschillen en werd mede bepaald door de overheersende windrichting, nl.

westenwinden. Westelijke gerichte hellingen hebben hierdoor een minder dikke laag dan oostelijk gerichte hellingen en depressies.

Deze löss is zeer vruchtbaar en meestal tot 7 meter dik.

Het landschap dat hierbij ontstond is heuvelachtig en golvend, met heuvels die circa 30 tot 70 meter boven de zeespiegel kunnen liggen. Deze heuvelruggen zijn oost-west gericht.

5.2. Occupatiegeschiedenis:

De eerste bewoning in de streek dateert uit het jongste steentijdperk, het Neolithicum, rond 5000 voor Christus. Toen ruilde de jager zijn nomadenbestaan in voor een vaste plaats waar hij leefde van wat hij kweekte en teelde. De vruchtbare grond was hierbij belangrijk, evenals de beschikbaarheid van water.

Bewijs voor dit verblijf zijn de vondsten uit het Steentijdperk, waaronder stenen bijlen, messen, krabbers en hamers. Rond 500 voor Christus bevolkten de Nerviërs het gebied. Na de stabiele Romeinse periode "Pax Romana", vielen rond 350 na Christus de Franken de streek binnen. Deze inval van de Franken was het gevolg van de grote volksverhuizingen waarbij Germaanse en Slavische volksstammen door Turkse en Aziatische veroveraars westwaarts gedreven werden. De Salische en Ripuarische Franken namen hierbij bezit van de streek.

Op basis van de toponymie kan men afleiden dat er zich in deze streek drie Frankische gezinnen moeten gevestigd hebben, met name de Avo of Avilo, die het diminutief is waarvan Affligem voorkomt, de Hako of Hakilo in Hekelgem en de Blaro in Bleregem. Kenmerkend voor deze nederzettingen is het ontstaan van meerdere woonkernen zonder dorpscentrum.

In de 7de-8ste eeuw werd er op de plaats van de huidige Kluiskapel in het Kluisbos een boskapel opgericht door de abdij van Lobbes, waar een aantal monniken als kluizenaars leefden. Oorspronkelijk behoorde de hele omgeving rond Affligem toe aan het domein van Lobbes, maar werd het in de 9de en 10de eeuw ingepalmd door de heren van Aalst en Dendermonde en de hertog van Lotharingen.

Bij de oprichting van de abdij waren paltsgraaf Herman II en graaf Hendrik III samen met zijn broer Godfried, de latere hertog van Brabant eigenaar van het domein.

Het is dan ook onder impuls van de heren van Brabant dat de abdij gesticht zou worden met als doel de opmars van de graven van Vlaanderen te stoppen.

De Sint-Pieters en Paulusabdij van Affligem werd aldus in 1083 gesticht, de stichters waren roofridders die door priester monnik Wedericus van de Sint-Pietersabdij van Gent bekeerd werden.

Kort na de oprichting van de abdij kwam in 1085 Fulgentius, monnik van Saint-Vanne te Verdun, naar Affligem, nadat hij als gevolg van de investituurstrijd zijn klooster verlaten had. In datzelfde jaar wordt de regel van de H. Benedictus aanvaard en een jaar later wordt de eerste abdijkerk ingewijd.

In 1086 verkreeg de abdij de bevestiging van de wereldlijke en kerkelijke instellingen en in 1087 werd Fulgentius als eerste abt van de Abdij van Affligem gekozen.

De plaats waar de abdij werd opgericht was een kruising van wegen die aan de rand van een woud lagen dat zich uitstreckte richting Moorsel en Meldert en die men het Ascerholt noemde. Met de keuze van Affligem als vestigingsplaats speelden de ridders in op de plannen van de graaf van Leuven en bisschop Anno om stabilisatie te brengen in deze uithoek op de grens met Rijksvlaanderen.

De stichting van de abdij werd dus zeker geïnspireerd door haar strategische ligging op het grensgebied tussen Vlaanderen en Brabant, waarbij ze de pacificatie en ontwikkeling van dit grensgebied op oog had, evenals het beveiligen en verstevigen van de grenzen van Brabant tegen de graven van Vlaanderen. De politieke inmenging speelde dan ook steeds een belangrijke rol in de hele geschiedenis van de abdij, maar zorgde door de bescherming en giften van zowel geestelijke als wereldlijke gezagdragers voor haar snelle expansie, waardoor ze uitgroeide tot een der grootste abdijen in de Lage Landen.

De abdij was echter niet alleen militair belangrijk, ze was ook een geestelijk bolwerk en een centrum voor stimulatie van het handelsverkeer.

De abdij maakte in haar bestaan woelige tijden mee, zo werd ze in 1333 en 1356 verwoest door de oorlogen tussen Brabant en Vlaanderen en zochten de monniken hun toevlucht te Brussel.

Onder de Spaanse Habsburgers werd Affligem toegewezen aan het aartsbisdom Mechelen, waardoor de aartsbisschoppen ook seculier abt werden. Aan het hoofd van de abdij kwam een “proost”.

In 1580 werd de abdij opnieuw verwoest door de aanhangers van Willem van Oranje, “de geuzen” en pas in 1605 keerden de monniken terug en restaureerden ze de abdijgebouwen. In de 18de eeuw kende de abdij onder proost Beda Regaus, de voornaamste Affligemse geschiedschrijver een nieuwe bloei.

Gedurende haar geschiedenis werd de abdij aldus verschillende malen vernield, de laatste maal gebeurde dit na de Franse revolutie toen de Zuidelijke Nederlanden ingelijfd werden bij Frankrijk en er een decreet gepubliceerd werd over de afschaffing van de kloosterorden.

Op 11 november 1796 werden de monniken hierbij uit de abdij verdreven en werd de abdij publiek verkocht, waarbij een groot deel van de gebouwen gesloopt werd als bouwmaterialen. De laatste heropbouw van de abdij startte pas in 1868. Van de oorspronkelijke middeleeuwse gebouwen zijn er slechts enkele sporen overgebleven, zoals de ruïnes van de Romaanse abdijkerk uit 1128.

Het Bisschoppenhuis is de voornaamste getuigenis van de abdij van voor het Franse bewind. Van het belangrijke scriptorium dat de abdij bezat zijn enkel nog 17de eeuwse boeken overgebleven, andere zijn nu in musea in Parijs en Brussel nog terug te vinden.

De ontwikkeling van de streek door de abdij ging echter ook gepaard met de ontginning van de bossen, in functie van landbouw, waarbij de hopteelt een van de voornaamste teelten werd in de streek en het landschapsbeeld sterk ging bepalen door de metershoge staken die gebruikt werden voor de teelt.

De teelt en handel in hop in deze streek gaat hierbij zeker terug tot de 16de eeuw, gezien er reeds in 1516 sprake was van de Sint-Rochusgilde, die een gilde was van de hophandelaars. Sint-Rochus, was hierbij de beschermheilige van de hop voor de streek.

In de 17de eeuw overtrof de opbrengst van het Land van Aalst de helft van de Europese opbrengst, en samen met de streek rond Poperinge bleven dit tot in de 19de eeuw de twee belangrijkste hopcentra in Vlaanderen. In feite zijn ze dit nog steeds ondanks dat de teelt in beide streken en in Vlaanderen zo goed als verdwenen is sinds de helft van de twintigste eeuw als gevolg van de toenemende concurrentie uit het buitenland en door de arbeidintensiteit die deze teelt nog weinig rendeerbaar maakt.

De hopteelt is echter ook socio-cultureel belangrijk door haar binding met de talrijke brouwerijen die er vroeger in de omgeving waren, maar ook door de binding met de talrijke brouwerijen in het Brusselse die hun hop hier in de streek kwamen halen.

Heden hebben de gemeenten Aalst en Asse zich geëngageerd om de hopteelt via verschillende initiatieven nieuw leven in te blazen, waaronder de aanleg van een nieuw hopveld in de gemeente Meldert, binnen deze ankerplaats.

De abdij van Affligem was naast haar landbouwontginningen ook bekend om de talrijke exploitaties van zandsteengroeven in de streek, waarbij toponiemen, zoals de Steense Beek wijzen op de aanwezigheid van dergelijke dagzomende steenlagen.

Het fungeren als economisch centrum werd ook bepaald door de aanwezigheid van goede verbindingswegen, waaronder De Langestraat die reeds in de middeleeuwen een belangrijke verbindingsweg vormde tussen grote handelscentra zoals Brugge en Keulen. Langs deze weg lagen dan ook talrijke handelszaken en brouwerijen.

In 1704, zou echter door de aanleg van de steenweg tussen Gent en Brussel, gekoppeld aan de sluiting van de abdij in 1796 en de verkoop ervan door de Fransen die ze hadden aangeslagen, dit zwaartepunt definitief verlegd worden naar deze nieuwe weg.

5.3. Archeologie:

De archeologische prospectie binnen het gebied is vrij beperkt, wel werden er op de akkers tussen Waver en de Geerbeek talrijke vuursteenartefacten alsook romeinse dakpanfragmenten en keramiekfragmenten gevonden. Rond de abdijsite werden enkele opgravingscampagnes uitgevoerd die de rijkdom aan archeologie bevestigden. Opvallend zijn hier een vuurstenen pijlpunt, romeinse vlakgraven met urnen, keramiek, munten en een brandgraf onder een tumulus in het bos bij de abdij, wat aantoont dat deze locatie reeds voor de middeleeuwen belangrijk was. De funderingen van karolingische bijgebouwen in de boomgaard van de abdij duiden hierbij het historische belang van de abdijsite in de vroege middeleeuwen aan.

5.4. Deelgebieden:

5.4.1. Het Kluisbos en Kluisrouter:

Dit deelgebied wordt als het ware door de Kluisdreef die op een verhoogde rug in het landschap werd aangelegd in twee gesneden. Deze noord-zuidgerichte steilrand wordt gekenmerkt door enkele bronnen met eerder kalkhoudend water aan de voet en liep vroeger midden door het “Affligem Bosch”.

Ten noordwesten van deze steilrand treft men aan de rand van dit bos op de Potaardeberg, de Benedictessenabdij Maria Mediatrix aan, dat een slotklooster is bestaande uit eerder recente abdijgebouwen met een eenvoudige tuin bestaande uit graslanden, bomenrijen, moestuin en boomgaard aansluitende op het Kluisbos. Deze abdij heeft een vrij besloten karakter ten opzichte van de omgeving door de aanwezigheid van betonplaten afsluitingen, die de boomgaard omsluiten en door aanplantingen er rond

Verder treft men westelijk van deze steilrand het Kluisbos aan en enkele gras- en akkerlandjes die afhellen in de richting van dit bos.

Dit Kluisbos is een van de nog belangrijkste overblijvende oude bossen binnen de ankerplaats en wordt op de Kabinetskaart van de Ferraris aangeduid onder de benaming “Affligem Bosch”, het werd tijdens de Franse revolutie bijna totaal ontgonnen, maar groeide snel weer aan tot het huidige Kluisbos waarin nu vooral populier voorkomt. De valleibosjes en broekbossen werden hierbij vrijwel volledig gespaard en de nattere gronden werden heraangeplant.

Door deze kortstondige ontbossing heeft dit bos nog veel kenmerken van oud bos, waaronder de typerende flora. Het is een laaggelegen broekbos.

Het beheer in het bos bestond tot de 18de eeuw voornamelijk uit middelhoutbeheer met hier en daar een hakhoutperceel, waarbij langs deze hakhoutpercelen en dreven gras gesneden werd.

Dit beheer zorgde ervoor dat het bos in stand gehouden werd als een open bos.

Door het huidige beheer waarbij bemesting toenam en het hakhoutbeheer verdwenen is verscherpte de grens tussen het bos en het cultuurland echter sterk.

In het Kluisbos treft men de Kluiskapel aan die een boskapel is die voortbouwt op een in de 7de-8ste door de abdij van Lobbes opgerichte Kluis (Cella), waar monniken als kluizenaars woonden. Deze kapel werd opgericht op een plaats die gekenmerkt was door een heidense (keltische) boom- en broncultus. Deze bron is het huidige Kluizenputje, die volgens het volksgeloof naast geneeskracht voor blinden, ook vruchtbaarheidbevorderend zou werken. De huidige Kluiskapel gelegen aan de Kluisdreef werd in 1758 gebouwd, doch in 1835 werd het bouwvallige gedeelte (het schip) gesloopt zodat nu alleen het hoofdkoor overblijft en een toen nieuw gebouwd portaal.

Er zijn enkele kleine lage en eenvoudige negentiende eeuwse “boerenhuisjes” met landelijk karakter in de omgeving van de kapel aanwezig.

Ten oosten van deze steilrand treft men de eigenlijke Kluisrouter aan die een vrij open agrarisch gebied is, bestaande uit akkers en graslanden met licht golvend reliëf afhellend in de richting van de Steense Beek.

Het oudste gedeelte van de Kluisrouter onderscheidt zich van de omliggende percelen door een nog gave smalle en langgerekte percelering.

De verbindingsweg naar de Kluisrouter is de Aalstersedreef die een van de belangrijkste verbindingswegen was tussen Aalst en de Abdij van Affligem en het deelgebied scheidt van de Faluintjes, die ten noorden van deze dreef gelegen zijn. Deze Aalsterse dreef behoort tot de dreven, die ontstonden rond 1637, bij de heropbouw van de abdij.

5.4.2. De onmiddellijke omgeving van de Abdij van Affligem:

De abdij was de grootgrondbezitter van de streek, gezien zij het grootste deel van de gronden in de omgeving bezat en gebruikte. Het is dan ook de abdij die aan de basis lag van de ontginning van het gebied. Haar ontstaan en sterke bloei had de abdij zoals reeds vermeld te danken aan haar strategische ligging op het grensgebied tussen Vlaanderen en Brabant. Belangrijk hierbij is ook te weten dat de abdij oorspronkelijk op het grondgebied Meldert gelegen was.

Dit deelgebied bestaat uit het in de ankerplaats hoogste gelegen gebied met het relict van een nog steeds vrij imposante abdijcomplex, dat zijn oorsprong vindt in de stichting van de Sint-Pieters en Paulusabdij. Door zijn verheven ligging is de abdij tot ver in de omgeving zichtbaar, wat een uitstraling geeft van haar vroegere macht over deze streek.

Van de oorspronkelijke abdijgebouwen zijn als gevolg van de vernieling en heropbouw in haar geschiedenis, maar in hoofdzaak door toedoen van de Franse revolutie en de daaruit resulterende afbraak enkel de kern van de abdij, de Sint-Benedictuspoort en het zogenaamde Bisschoppenhuis uit 1720 overgebleven evenals enkele ruïnes van de oorspronkelijke abdijkerk uit 1128.

De terugkeer van de benedictijnen in 1869, betekende een nieuwe periode van heropbouw, de abdij was hierbij echter vooral aan de westzijde sterk ingekrompen en de Abdijstraat vormt voortaan de nieuwe westelijke begrenzing van de abdij.

De meeste gebouwen van het abdijcomplex zijn dan ook van recentere oorsprong, zoals de neogotische kloostervleugel aanleunend bij het Bisschoppenhuis die rond 1869 bij de aanvang van de wederopbouw van de abdij opgetrokken werd op basis van plannen gemaakt door architect Arthur Verhaegen. Tijdens het interbellum volgden de naar art deco zwemende bijgebouwen naar ontwerp van de Franse benedictijn Paul Bellot, zijn Belgische geestesgenoot Eugène Stassin en de Nederlandse traditionalist Alexander Kropholler. In 1954 werd de kerktoeren op basis van het ontwerp voor de kerk van Kropholler gebouwd en in 1972 werd de huidige zaalkerk naar ontwerp van André Van den Broecke gebouwd.

Rond de abdij waren er oorspronkelijk formele tuinen met parterres en snoeivormen, deze werden in de 19de eeuw echter vervangen door een meer romantische siertuin naar ontwerp van Victor Renders, hofbouwkundige uit Aalst, waarbij enkel de monumentale notelaar achter de Sint-Benedictuspoort, één van de dikste van België als een relict van de oorspronkelijke tuinen overgebleven is.

Andere elementen zijn de door bakstenen muren beschutte moestuinen, boomgaarden en een evocatie van het vroegere koor van de verdwenen abdijkerk door een halfronde lichtjes oplopende parterre met kronkelende buxushaagjes en kruisbeeld, de Calvarie genoemd.

Aan deze Calvarie paalt een in kalksteenklompen uitgevoerde spelonk met een neogotische piëta uit het interbellum, die opgebouwd werd uit puin van de oude abdij.

In 1892 werden bovendien twee lindedreven aangeplant, een dreef met geknotte Hollandse linden tussen het kloostercomplex en de boerderij en –haaks hierop – een tweede lindedreef in oostelijke richting. Een haakse dreef mondt uit op een in 1923 geplaatst Heilig-Hartbeeld. Vermoedelijk was het oorspronkelijke de bedoeling om met deze dreven een soort palissade te maken, want op foto's uit 1894 ziet men een raster van rijhout die jonge bomen begeleid.

De laatste tuinbouwkundige toevoeging aan de abdij was de begraafplaats, die op naam staat van Dom Paul Bellot en Eugène Stassin en dateert uit 1929.

Het bestaat uit een bijna vierkante ruimte door uitstralende paden in zes gelijke sectoren verdeeld en omgeven langs drie zijden door een manshoge haag uit bruine beuk en aan de vierde zijde door de omheiningsmuur. De toegang aan de westzijde wordt gevormd door een art deco-achtig poorthek staande tussen bakstenen pijlers bekroond met kleine piramiden. De graven zelf liggen in drie concentrische zeshoeken netjes op een rij en hebben sobere kruisen. De wegen zelf worden afgeboord door geschoren massieven en bomen en de hoeken worden opgevuld met tuinarchitectonische composities. De centrale zeshoek wordt omgeven door een manshoge haag en zuilvormige bomen.

Het huidige beeld in en rond de abdij wordt bepaald door het complex van oude en recentere abdijgebouwen, met erop aansluitend het park met dreven en bebossing en het achterliggend open akkerlandcomplex.

Aan de voorzijde van de vallei (westen) helt het gebied sterk af in de richting van de beekvallei, waarbij deze helling bestaat uit bosjes en gronden in agrarisch gebruik en waar lokaal nog de typische en voor de streek beeldbepalende hopteelt voorkomt. In deze vallei van de Weimeersbeek die de hoofdader van de Faluintjes is, waren er vroeger talrijke visvijvers gelegen die ontstaan waren door afdamming van de beek en gebruikt werden voor de visvangst. Vandaag zijn deze vijvers relictten die men als laagtes in het reliëf kan aflezen.

5.4.3. De Faluintjes met het Kloosterbos en Klarhaag:

Dit betreft het gebied ten noorden van de abdij, dat op de Kabinetskaart van de Ferraris nog Coventshouw Bosch genoemd werd en deel uit maakte van het Affligembos. Vandaag treft men op de topografische kaarten als toponiem Kloosterbos terug, wat de verbondenheid van het gebied met de abdij weergeeft.

Het huidige grondgebruik bestaat hoofdzakelijk uit graslanden en akkerlanden, met lokaal verspreide bosjes en vooral bebossing in de beekvalleien.

Het betreft een gecompartmenteerd vrij open landschap met blok- tot strookvormige percelering. Lokaal wordt er nog hop op de akkers geteeld, die door hun staken het typische beeld geven aan de streek, hiernaast treft men ook hop aan die liggend gekweekt wordt.

Door de aanwezigheid van oude bospercelen komt er in het gebied eveneens een typische en waardevolle flora kenmerkend voor oude bossen voor.

Belangrijk zijn eveneens de talrijke los- en voetwegen waarvan de hoofdwegen noord-zuid georiënteerd zijn richting Molenbeekvallei. Deze wegen werden aangelegd rond 1637 bij de wederopbouw van de abdij na verwoesting door de geuzen. Dit betreft vaak in oorsprong dreven, waarvan er vandaag nog slechts delen met bomen beplant zijn. De Affligemdreef die naar de abdij loopt heeft bovendien lokaal het karakter van een holle weg.

De Faluintjes worden doorsneden door de Meersbeekvallei en Geerbeekvallei die aansluit op de Molenbeek in het noorden.

Een iets verschillend landschap betreft de kouter langs de Klarhaag, die eveneens deel uitmaakte van dit Kloosterbos, maar nu een open kouter in landbouwgebruik betreft. In deze zone treft men nog een bouwkundig waardevolle vierkantshoeve aan met een aanpalend oud-valleibosje met een rijke typerende bosflora voor oude bossen.

Dikwijls worden de gemeenten Baarddegem, Herderssem, Meldert en Moorsel omschreven als de Faluintjes streek, ondanks dat deze in principe beperkt is tot het gebied ten zuiden van de Molenbeek.

De naamgeving van de Faluintjes kent verschillende toponymen, zo spreekt men van:
 -faloerden (dit is een oud Frans woord), dat houtbussels of takkenbossen betekent. Deze plaats zou hierbij doorwaadbaar gemaakt zijn door houtbussels in het water te leggen. Dit sluit aan bij de naam Falaën, een moerasachtige verlaten streek. Het gebied zou vermoedelijk begroeid zijn geweest met wilgen, die gebruikt werden als brandhout en voor het mandenvlechten, waarbij deze manden gebruikt werden voor het vervoer van de stenen, die uit de door de abdij ontgonnen steengroeven kwamen.
 -falun-falunière deze mogelijke afleiding van het Frans betekent schelpzand-groeve van schelpmergel. Deze cultuurhistorische verklaring verwijst naar de ontginning van de rijke kalkzandsteenlagen in deze streek door de abdij van Affligem
 -fallanten, verzinsel, bedrog, grap, in gebreke blijven

5.4.4. De vallei van de Molenbeek met haar zijbeken:

De beekvalleien zijn meestal vrij smal en sterk in het landschap ingesneden en hebben nog een vrij grote natuurlijkheid. Ze worden gekenmerkt door meanderende beken, drassige graslanden en bosjes in een natte omgeving. Het zijn daarom biologisch interessante zones met vooral soortenrijke graslanden en elzenbosjes. Doordat het meestal oude bossen zijn hebben ze deze typerende waardevolle flora kenmerkend voor deze bossen. De zijbeken in het gebied stromen noord-zuidwaarts richting Molenbeek, die zelf oost-west gericht is en een natuurlijke begrenzing vormt voor de Faluintjes. Langs deze Molenbeek treft men een voetweg aan die voor de verbinding zorgt tussen de kernen van Meldert en Moorsel

5.4.5. Het waterkasteel van Moorsel en de Waverse bossen:

Dit betreft een renaissance waterslot met neerhof gebouwd in 1521-1526 als slot van de heerlijkheid Moorsel, in opdracht van de toenmalige abt van Affligem. In 1564 kwam het in handen van de graven van Hoorne en in 1636 werd het tot baronie verheven. In die periode werd het kasteel grondig onder handen genomen, doch de algemene indeling bleef bewaard. Het kasteel is gelegen in een ommuurd park aangelegd in landschapsstijl op de zuidflank van de Eksterenberg. Het park bestaat weilanden, bomenrijen, bomengroepen en dreven die rond het domein gelegen zijn. Er is ook een hoofddreef die de verbinding maakt met het dorp en de kerk van Moorsel. In het park zelf treft men eveneens een neerhof aan, weilanden en bosgroepjes. Het gebied ten zuiden van het kasteel betreft in oorsprong wastinegronden en akkers op de hoger gelegen delen, vandaag zijn deze akkers bewaard en zijn er op de wastinegronden bossen aanwezig, die men de Waverse bossen noemt.

6. De landschapkenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden:

Per deelgebied van de ankerplaats, zoals aangeduid op de kaart 2 in bijlage.

1. Het Kluisbos en de Kluisouter:

- a) historisch broekbos met typerende flora, als overblijfsel van het vroegere uitgestrekte Affligembos met licht golvend reliëf afhellend naar het westen;
- b) noordzuidgerichte steilrand met aan de voet enkele bronnen met eerder kalkhoudend water;
- c) abdij Maria Mediatrix uit het begin van de 20ste eeuw, met park, kerkhof, boomgaard en gebruiksgonden gelegen op de Potaardeberg;
- d) Kluisouter als open kouter bestaande uit een complex van graslanden en akkerlanden, oudste deel van de kouter met smal en langgerekte percelering;
- e) oostwaarts licht golvend reliëf afhellend van de Kluisouter richting vallei van de Steense Beek;
- f-) aanwezigheid van de nog deels met knotbomen beboomde Kluisdreef op een rug in het landschap en verbinding makende tussen de Aalstersedreef en de Kluiskapel in het Kluisbos;
- g) de Aalstersedreef als verbinding tussen de abdij en de stad Aalst, ontstaan in 1637 als in oorsprong beboomde dreef. Ze vormt de scheiding tussen de Faluintjes en de Kluisouter;
- h) aanwezigheid van een bron ter hoogte van de kapel;
- i) Kluiskapel als kerkelijk erfgoed aan de rand van het Kluisbos te Hekelgem – Kluisdreef z.nr., beschermde monumenten,
- j) -gehucht met negentiende eeuwse éénlaagse woningen bij de Kluiskapel en Kluishofje, Kluisdreef, oudste deel Kluisouter, laaggelegen broekbos, recente weilanden, beschermd als dorpsgezicht.

2. De onmiddellijke omgeving van de Abdij van Affligem:

- a) relict van een historisch imposant abdijcomplex gelegen op een heuvelrug in het landschap, waarbij door deze verhoogde ligging de abdij een baken is in het landschap;
- b) vrij vlakke open kouter ten oosten van de abdij onder akkerland;
- c) sterk afhellend gebied ten westen van de abdij richting Weimeersbeek, met kleine bosjes, graslanden, vijverrelicten en akkers met lokaal nog het voorkomen van de vroeger voor de streek typerende hopteelt;
- d) 19de eeuwse romantische tuinaanleg ter vervanging van de vroegere formele tuinaanleg en 20ste eeuwse modernistische aanpassingen;
- e) groene evocatie van het koor van de verdwenen abdijkerk door een halfronde, licht oplopende parterre met kronkelende buxushaagjes en een kruisbeeld de Calvarie genoemd;
- f) kunstmatige spelonk met neogotische piëta uit het interbellum, opgetrokken uit puin van de oude abdij;
- g) twee lindedreven van geknotte Hollandse linde tussen het kloostercomplex en de boerderij en -haaks hierop –een tweede lindedreef in oostelijk richting;
- h) ommuurde moestuin;

- i) monumentale notelaar (*Juglans regia*) achter de Sint-Benedictuspoort als relict van de formele tuin;
- j) begraafplaats;
- k) rijk aan archeologie uit het steentijdperk en de Romeinse en middeleeuwse periode, met voor de middeleeuwse periode meer specifiek Karolingische vondsten;
- l) ruïnes van de abdijkerk uit 1128 te Hekelgem – Abdijstraat z.nr., de Sint-Benedictuspoort te Hekelgem – Abdijstraat z.nr. en het Bisschoppenhuis uit 1720 te Hekelgem – Abdijstraat z.nr., beschermde monumenten;
- m) Hekelgem – Abdijstraat z.nr., Neogotische kloostervleugel, Art Deco zwemende bijgebouwen uit het interbellum, kerktoren uit 1954 en zaalkerk uit 1972, niet geïnventariseerd bouwkundig erfgoed.

3. De Faluintjes met het Kloosterbos en Klarhaag:

- a) het betreft een golvend gecompartmenteerd vrij open landschap met blok- en strookvormige percelering;
- b) het gebied bestaat uit graslanden en akkers, met lokaal verspreide bosjes die vroeger deel uitmaakten van het Coventsouw Bosch of Kloosterbos;
- c) de aanwezigheid van oude bosjes met typische flora;
- d) hopteelt op staken en liggend, als relict van de vroegere voor de streek belangrijke en typerende landbouwteelt;
- e) het reliëf van het gebied helt af in de richting van de beekvalleien waarbij deze helling vergroot naarmate men de beek nadert. De beekvalleien doorsnijden het gebied;
- f) aanwezigheid van noordzuidgerichte trage onverharde verbindingswegen met lokaal nog een dreef karakter en lichte uitholling. Deze wegen betreffen verbindingswegen gericht op de abdij zoals de Affligemdreef die ontstond rond 1637 en de abdij verbindt met de Klarhaagstraat te Meldert. Zelf worden deze wegen met elkaar verbonden door oost-west gerichte verbindingswegen;
- g) open kouter nabij Klarhaag, afhellend richting Molenbeekvallei;
- h) gesloten hoeve te Aalst (Meldert) - Klarhaagstraat 1, niet geïnventariseerd bouwkundig erfgoed.

4. De Vallei van de Molenbeek met haar zijbeken:

- a) hiertoe behoren de waterlopen Molenbeek, Geerbeek, Meersbeek, Steense Beek en Weimeersbeek. De Molenbeek wordt gekenmerkt door een diepe insnijding en sterke meandering;
- b) de valleien van deze beken zijn meestal vrij smal en sterk ingesneden;
- c) de beekvallei bestaat uit soortenrijke graslanden en elzenbosjes, vaak onder populier;
- d) de bosjes in de valleien betreffen in hoofdzaak oud bos en worden gekenmerkt door een voor een dergelijk bos typerende flora. Deze bebossing is het sterkst langs de zijbeken van de Molenbeek, langs de Molenbeek zelf betreft het meer grasland;
- e) de graslanden zijn permanente natte graslanden;
- f) openbare voetweg langs de Molenbeek die de verbinding vormt tussen Meldert en het kasteel van Moorsel en aansluit op de Affligemdreef naar de abdij.

5. Het waterkasteel van Moorsel en de Waverse bossen:

- a) De Waverse bossen richting Molenbeekvallei;
- b) Een dreef richting Molenbeekvallei en aansluitende op het pad langs de Molenbeek;
- c) Het koor, de kruisbeuk en de toren van de Sint-Martinuskerk te Moorsel en de uitbreiding tot het gebouw in zijn geheel – Kerkstraat zonder nummer, de pastorie met tuin en kapel te Moorsel – Kerkstraat 1, het renaissance waterkasteel – Opwijksesteenweg z. nr., beschermd als monument;
- d) kasteelhoeve ten Z-W van het kasteel te Moorsel– Opwijkse steenweg 2, aanhorigheden van het kasteel schuur te Moorsel – Opwijkse steenweg z.nr., geïnventariseerd bouwkundig erfgoed;
- e) Kapelaanswoning te Moorsel – Opwijkse steenweg 8, niet-geïnventariseerd bouwkundig erfgoed.

7. De waarden die tot de aanduiding aanleiding gegeven hebben:

Natuurwetenschappelijke waarde:

Het reliëf van de ankerplaats bestaat uit een snelle afwisseling van heuvelkammen met zachte hellingen en brede valleien, karakteristiek voor het gebied tussen Zenne en Dender. De natuurwetenschappelijke waarde binnen het gebied wordt in hoofdzaak bepaald door de aanwezigheid van ecologisch waardevolle oude bossen met typische flora en enkele voor het landschap beeldbepalende beekvalleities waaronder de meanderende Molenbeek in het gebied de Faluintjes met haar zijbeken.

De naam Steense Beek verwijst naar de aanwezigheid van kalkzandsteen in de ondergrond, die door de abdij op verschillende locaties werd ontgonnen.

Aan de voet van de steilrand van het Kluisbos bevinden zich enkele bronnen met kalkhoudend water.

Het gebied bevindt zich op de overgang van de leemstreek naar de zandstreek, die duidelijk herkenbaar is en een markante terreinovergang vormt in het landschap. De leemgronden zijn zeer vruchtbaar.

Historische waarde:

De Sint-Pieters en Paulusabdij van Affligem werd in 1083 gesticht door ridders en verkreeg in 1086 de bevestiging van de wereldlijke en kerkelijke instellingen. De abdij werd opgericht op het grondgebied Meldert, aan een kruising van wegen die aan de rand van een woud lagen dat zich uitstrekte richting Moorsel en Meldert en die men het Ascerholt noemde.

De abdij werd strategisch ingeplant op het grensgebied tussen Vlaanderen en Brabant en had de pacificatie en ontwikkeling van dit grensgebied tot doel. Bovendien was de abdij een economisch belangrijk centrum, waardoor ze uitgroeide tot een van de belangrijkste abdijen in de Lage Landen. Gedurende haar bestaan werd de abdij verscheidene malen vernield en heropgebouwd, de laatste maal gebeurde dit na de Franse revolutie.

De heropbouw van de abdij startte toen pas in 1868. Van de oorspronkelijke middeleeuwse gebouwen zijn er nu slechts enkele sporen overgebleven, zoals de ruïnes van de abdijkerk uit 1128. Het Bisschoppenhuis is de voornaamste getuigenis van de abdij voor het Franse bewind.

Het huidige Kluisbos ten westen van de abdij, was op de Kabinetskaart van de Ferraris aangeduid onder de benaming “Afflighem Bosch”, het werd tijdens de Franse revolutie bijna totaal ontgonnen, doch een deel was maar kortstondig in ontginning, zodat het snel weer aangroeide tot het huidige Kluisbos. De valleibosjes en broekbossen werden hierbij vrijwel volledig gespaard en in hoofdzaak de nattere gronden werden heraangeplant. Het beheer in het bos bestond tot de 18de eeuw voornamelijk uit middelhoutbeheer met hier en daar een hakhoutperceel, waarbij langs deze hakhoutpercelen en dreven gras gesneden werd. Dit beheer zorgde ervoor dat het bos in stand gehouden werd als een open bos.

In tegenstelling tot het oorspronkelijke bos verscherpte de grens tussen het bos en het cultuurland sterk door bemesting en het verdwijnen van het hakhoutbeheer.

De huidige Kluiskapel gelegen aan de Kluisdreef werd in 1758 gebouwd, doch in 1835 werd het bouwvallige gedeelte (het schip) gesloopt zodat nu alleen het hoofdkoor overblijft en een toen nieuw gebouwd portaal. De Kluiskapel bouwt voort op een Kluis of Cella die teruggaat tot de 8ste eeuw en dat toebehoorde aan de abdij van Lobbes. Nabij deze kapel is er een bron midden in het bos. Aan deze bron worden helende eigenschappen toegeschreven.

Het oudste deel van de Kluisouter wordt gekenmerkt door een nog gave, smalle en langgerekte percelering.

Het gebied de Faluintjes ten noorden van de abdij betrof op de Kabinetskaart van de Ferraris eveneens een nog uitgestrekt boscomplex (Coventshouw Bosch), dat deel uitmaakte van dit Affligembos. Het toponiem “Kloosterbos” dat men terugvindt op de topografische kaarten is hierbij een verwijzing van de verbondenheid van dit gebied met de abdij. De dreven die het gebied doorkruisen werden in 1637 door de abdij aangelegd bij de wederopbouw van de abdij. Vandaag beperkt de bebossing in dit gebied zich tot de beekvalleien en enkele nog overblijvende verspreide bosjes.

Ander bouwkundig erfgoed binnen de ankerplaats is het waterkasteel van Moorsel dat een renaissance waterslot met neerhof betreft, gelegen in een ommuurd park in landschapsstijl op de zuidflank van de Eksterenberg. Het kasteel werd in 1521-1526 gebouwd als slot van de heerlijkheid Moorsel, in opdracht van de abt van Affligem. In 1564 kwam het in handen van de graven van Hoorne en in 1636 werd het tot baronie verheven. In die periode werd het kasteel grondig onder handen genomen, doch de algemene indeling bleef bewaard.

Belangrijk voor de geschiedenis van de streek is echter ook de hopteelt. De teelt en handel in hop gaat hierbij zeker terug tot de 16de eeuw, waarbij reeds in 1516 de Sint-Rochusgilde werd opgericht als gilde van de hophandelaars. Sint-Rochus werd hierbij gekozen als beschermheilige van de hopteelt, de aanwezigheid van de Sint-Rochuskapel aan de Nedermolenstraat te Meldert verwijst hiernaar.

Deze teelt was bovendien zo belangrijk voor de streek dat de opbrengst in de 17de eeuw meer was dan de helft van de Europese opbrengst. Samen met de streek rond Poperinge bleef dit gebied tot in de 19de eeuw een van de twee belangrijkste hopcentra in Vlaanderen en zijn ze dit in feite nog steeds hoewel de teelt in beide streken nu zo goed als verdwenen is. Deze verdwijning werd vooral ingezet sinds de helft van de twintigste eeuw door de toenemende concurrentie uit het buitenland en door de arbeidintensiteit die deze teelt nog weinig rendeerbaar maakt.

Esthetische waarde:

De ligging van de abdijen op heuvels maakt dat zij als baken fungeren in het landschap, waardoor het open houden van de zichten of vistas op deze bakens heel belangrijk is. De aanwezigheid van grote boscomplexen in een open landschap met blok- tot strookvormige percelering en de afwisseling van weiden, akkers en bospercelen maken dat het landschap gecompartmenteerd is. De valleitjes die in het landschap voorkomen zijn relatief diep ingesneden. Het waterkasteel te Moorsel vormt een mooi ensemble van kasteel met park. Er komen nog steeds verschillende percelen voor waarop de vroeger zo roemrijke en door de metershoge staken beeldbepalende hop geteeld wordt.

Sociaal-culturele waarde:

De Sint-Pieters- en Paulusabdij was in het Ancien régime uitgegroeid tot de belangrijkste abdij van de Lage Landen en is momenteel de enige Vlaamse benedictijnenabdij die bijna duizend jaar na haar stichting nog steeds door benedictijnen wordt bewoond. De abdij beschikt over een zekere befaamdheid omwille van haar culturele uitstraling en rijke verzameling van munten, handschriften en kunstvoorwerpen. In de abdij werden talrijke belangrijke persoonlijkheden begraven waaronder Antonius Sanderus in 1664, die bekend was omwille van zijn gedetailleerde afbeeldingen van kastelen en abdijen, maar ook talrijke leden van de hertogelijke familie die hier reeds sinds de 12de en 13de eeuw begraven werden. Aan de Kluiskapel kan men een bron terugvinden, die volgens het volksgeloof naast geneeskracht voor blinden, ook vruchtbaarheidbevorderend eigenschappen toegeschreven wordt. De hopvelden welke meestal op zand- en leemgronden met een gunstige drainering aangetroffen worden, waren zeer talrijk aanwezig in dit gebied, gezien het tot de belangrijkste hopcentra in Europa en Vlaanderen behoorde naast Poperinge. De bierbrouwers (vroeger de abdijen) gebruikten al van oudsher de hopbel met zijn bittere etherische olie lupuline om de aangename bittere smaak aan het bier te geven. Naast de abdijen ging de hopteelt echter ook een belangrijke rol spelen voor de bierbrouwers in de streek maar ook voor de Brusselse bierbrouwers, die hun hop uit de streek introkken. Het belang van de hopteelt voor het gebied wordt benadrukt door de hopheilige Sint-Rochus, waarvoor een kapel opgetrokken werd langs de Nedermolenstraat. Het Affligems abdijsbier speelt nog steeds een belangrijke rol voor het imago van het gebied.

Ruimtelijk-structurerende waarde:

Het gebied bevindt zich op de overgang van de leemstreek naar de zandstreek, die door een snelle afwisseling van heuvelkammen met zachte hellingen en brede noordzuidgerichte beekvalleien duidelijk herkenbaar is en een markante terreinovergang vormt in het landschap. Deze beekvalleien zijn hierbij meestal bebost. Op het hoogste punt van deze ankerplaats ligt de Abdij van Affligem, een imposant gebouwencomplex dat tot ver in de omgeving te zien is door haar verheven ligging. De abdij vormt hierdoor een baken met sterke uitstraling op de streek.

De Faluintjes, die ten noorden ervan gelegen zijn, liggen voornamelijk onder weiland met hier en daar een bosperceel en akkers waarop de nog voor de streek typerende hop geteeld wordt. De Faluintjes worden gekenmerkt door een golvend reliëf dat afdaalt naar de beekvalleities. De belangrijkste beek is de meanderende Molenbeek die richting Moorsel stroomt, waar men het imposante waterkasteel van Moorsel aantreft.

Een andere imposant gebouwencomplex in het gebied is de abdij Maria Mediatrix die aan de rand van het Kluisbos en Kluisouter op de Potaardeberg gelegen is. Deze abdij ligt langs de Kluisdreef, waar men in het zuiden van deze dreef ook de Kluisapel, met een klein gehucht van eenvoudige huisjes aantreft.

De Kluisouter is een open ruimtecridor met lokaal gaaf gebleven smalle langgerekte percelering en is vrij scherp begrensd ten opzichte van het gesloten Kluisbos. De noordzuidgerichte steilrand (Kluisdreef) is eveneens een markante terreinovergang binnen deze ankerplaats.

De dreven die bij de heropbouw van de abdij aangelegd werden zijn nog steeds sterk structurerend voor het gebied.

Het landgebruik heeft in het gebied een sterke samenhang tussen de natuurlijke gesteldheid en het bodemgebruik, waardoor het op enkele kleine uitzonderingen na als grondgebonden mag bestempeld worden.

8. Aanpassingen t.o.v. de oorspronkelijke fiche van de ankerplaats omwille van nieuwe inzichten:

De afbakening werd gebaseerd op de landschapsatlas versie 2000 en versie 2005, evenals op recent uitgevoerde terreininventarisaties in 2007 en 2008, waarbij de nieuwe afbakening vastgelegd werd in overeenstemming met de opgegeven regels.

De wijzigingen in de afbakening zijn geen anomalie of fout in de inventaris, maar is gebaseerd op een recent grondig terreinonderzoek, waarbij correcties konden gebeuren omwille van beleidsopties en de reële actuele toestand, die kan afwijken van de inventaris in de landschapatlas die immers als referentiedatum voor de eerste versie de orthofoto's van 1990 en een gedegen terreincontrole in 2000 hebben en voor de tweede versie op perceelsniveau de orthofoto's van 2000 hebben.

Om deze reden werd bij de nieuwe afbakening de westelijke grens deels verlegd omwille van de actuele toestand van de percelen in de omgeving, waarbij een recente verkaveling uitgesloten werd en een deel van de Zomergembeekvallei waar een opwaardering van de vallei gebeurde mee opgenomen werd.

In het zuiden werd getracht om bij de afbakening de vertuinde percelen in de mate van het mogelijke uit te snijden en de grens op een ongeveer gelijke afstand t.o.v. de bewoning te leggen, hierbij werd tevens recente bebouwing en het landelijke woongebied aan de abdij eruit gelicht omwille van de evolutie in deze omgeving.

In het oosten en noorden werd een uitbreiding doorgevoerd waarbij in het oosten het nog gave open landbouwgebied mee opgenomen werd tot tegen de Nedermolenstraat en in het noorden de open kouter opgenomen werd waarbij de begrenzing in de mate van het mogelijke de harde grenzen volgt zoals wandelpaden, of perceelsranden. Tevens werd hier een bouwkundig waardevolle hoeve en een biologisch zeer waardevol beekvalleetje deels mee opgenomen. Deze opname is hierbij te verantwoorden door de gaafheid van de kouter, de aanwezigheid van hopteelt en de zichtrelaties met de ankerplaats.

Tot slot werden er lokaal percelen toegevoegd of geschrapt op basis van de actuele toestand en werd er ter hoogte van Moorsel een kleine uitbreiding voorzien om waardevol bouwkundig erfgoed en landschapselementen binnen de afbakening op te nemen.

**9. Toekomstige ruimtelijke vertaling en visie op de ankerplaats:
Deze tekst samen met de toegevoegde kaart (2) ‘voorstel ruimtelijke vertaling’
lezen.**

Ter bespreking van de ruimtelijke vertaling van de ankerplaats, werd deze op basis van de landschapskkenmerken opgedeeld in vijf deelgebieden:

1° Het Kluisbos en Kluisrouter:

- vrijwaren van het historisch bos en lokaal uitbreiden van het bos op locaties waar dit historisch en landschappelijk te verantwoorden is;
- omzetting van de huidige populierenbossen naar meer streekeigen en standplaats geschikte loofboomsoorten, in functie van de verhoging van de floristische waarde van het bos en rekening houdende met de historische kwaliteiten van het bos.
Hierbij is het tevens belangrijk om meer aandacht te schenken aan de ondergroei en landschapselementen bij de exploitatie van het bos, zoals aangepaste materialen bij exploitatie en afzetting van het hakhout bij het uitvoeren van kappingen in het bos;
- stimuleren van een hakhoutbeheer langs perceelsranden en middelhoutbeheer in delen van het bos, teneinde de begrenzing tussen het cultuurland en het bos te verzachten en de oorspronkelijke open structuur van het bos te herstellen;
- herstel van het dreefaspect van de Kluisdreef en Affligemdreef door nieuwe aanplantingen te voorzien en een adequaat randbeheer;
- vrijwaren van de oorspronkelijke perceelsstructuur op de Kluisrouter en in hoofdzaak in de oudste delen van de router, dewelke bestaan uit langgerekte smalle percelen;
- het streven naar een beheer van de akkerlanden met oorspronkelijke teelten, zoals graan, hop, tarwe,...;
- aanduiding van de router als bouwvrije zone, waarbij uitbreiding of inplanting van nieuwe bedrijfsgebouwen moet vermeden worden;
- streven naar een betere integratie van het serrecomplex langs de Kluisdreef door aangepaste aanplantingen rond het bedrijf;
- het vrijwaren van het aspect van de landelijke bebouwing nabij de Kluiskerk en het tegengaan van vertuining rond de bestaande gebouwen, evenals het tegengaan van een oneigen gebruik van de percelen. Hierbij is het wenselijk om storende elementen te verwijderen of aanplantingen rond deze storende elementen uit te voeren, teneinde deze beter te kunnen integreren. Met betrekking tot het aspect vertuining wordt bovendien aangevuld dat vertuining binnen de ankerplaats eveneens zou moeten beperkt blijven tot de directe omgeving van de bebouwing.

2° . De onmiddellijke omgeving van de Abdij van Affligem:

- vrijwaren van het abdijcomplex van Affligem en stimuleren van het herstel en beheer van de tuinen ter behoud van de erin aanwezige erfgoedwaarden;
- vrijwaren van het archeologisch erfgoed;
- aanduiding van de open router en de gronden in agrarisch gebruik rond de abdij als bouwvrij agrarisch gebied;
- verwijderen van storende elementen en aanplantingen nabij het abdijcomplex;
- stimuleren en herstel of behoud van cultuurhistorisch belangrijke teelten rond de abdij zoals de hopteelt;
- behoud van de beekvalleien en het uitvoeren van een beheer om een zachte overgang van bebouwing en de cultuurgronden te realiseren;
- het verwijderen of inkleden van storende elementen met streekeigen beplantingen in het agrarische gebied en het vermijden van vertuining in het open gebied of bosgebied.

3° De Faluintjes met het Kloosterbos en Klarhaag:

- vrijwaren van het historisch bos en lokaal uitbreiden op locaties waar dit historisch en landschappelijk te verantwoorden is;
- streven naar een grotere diversiteit in loofboomsoorten, in functie van de verhoging van de floristische waarde van het bos en rekening houdende met de cultuurhistorische waarden van het bos;
- behoud van de beekvalleien en het uitvoeren van een beheer om een zachte overgang van bos naar cultuurgronden te realiseren met behoud of herstel van het vroegere grondgebruik;
- herstel van het dreefaspect van de Affligemdreef en de noord-zuid-gerichte dreven in het gebied, door nieuwe aanplantingen te voorzien en een adequaat randbeheer;
- het verwijderen of inkleden van storende elementen zoals weekend verblijven met streekeigen beplantingen in het gebied en het vermijden van vertuining in het open gebied of bosgebied. Toepassen van een uitdovingprincipe;
- integratie van het sportcomplex te Meldert door aangepaste aanplantingen;
- stimuleren van integrerende maatregelen langs bestaande bedrijfsgebouwen in en aan de rand van het gebied;
- aanduiding van het gebied als bouwvrije zone, waarbij uitbreiding of inplanting van nieuwe bedrijfsgebouwen moet vermeden worden;
- het streven naar een beheer van de akkerlanden met oorspronkelijke teelten, zoals graan, tarwe en de voor de streek typerende hopteelt, op locaties waar deze oorspronkelijk aanwezig waren;
- het vrijwaren van de perceelstructuur van het landschap;
- bewaren van het oorspronkelijke karakter van het bouwkundig erfgoed;
- het vrijwaren van de grondwatertafel in de natste gebieden door maatregelen te verbieden die een verdroging in het gebied zouden veroorzaken.

4° De Vallei van de Molenbeek met haar zijbeken:

- het bewaren van de natuurlijke structuur van de beken;
- behoud van de beekvalleien en het uitvoeren van een beheer om een zachte overgang van bos naar cultuurgronden te realiseren. Hierbij is het belangrijk om het huidige grondgebruik te behouden of een herstel naar het oorspronkelijke grondgebruik uit te voeren, waaronder een herstel van meersen of natte soortenrijke graslanden met KLE's;
- het vrijwaren van het historisch bos en lokaal uitbreiden op locaties waar dit historisch en landschappelijk te verantwoorden is;
- omzetting van de populierenbossen naar meer streekeigen en standplaats geschikte loofboomsoorten, in functie van de verhoging van de floristische waarde van het bos en rekening houdende met de cultuurhistorische waarden van het bos;
- het vrijwaren van de perceelstructuur van het landschap;
- het vrijwaren van de grondwatertafel in de natste gebieden door maatregelen te verbieden die een verdroging van het gebied zouden veroorzaken;
- instandhouding van de voetwegen in het gebied.

5° Het waterkasteel van Moorsel en de Waverse bossen:

- het vrijwaren van de in het deelgebied belangrijk bouwkundig erfgoed, zoals het waterkasteel, de pastorie, de kerk, de kostervoning e.a.;
- het herstel, het behoud en beheer van de dreefelementen, grachten, ommuring en andere parkelementen deel uitmakende van het waterkasteel;
- het behoud van het groene en landelijke karakter rond het kasteel;
- het streven naar een grotere diversiteit in loofboomsoorten, in functie van de verhoging van de floristische waarde van het bos en rekening houdende met de cultuurhistorische waarden van het bos;
- het herstel en behoud van zichten en een vrij open structuur van het gebied, hierbij kan het aangewezen zijn om een soort wastinebeheer uit te voeren in plaats van de huidige bebossing.

10. **Kansen, Knelpunten en aandachtspunten:**

Het is een gebied met een hoge waarde voor passieve recreatie, waarbij in hoofdzaak wandelen en cultuurbeleving centraal staan. De goede toegankelijkheid van de bestaande wegen gedurende het gehele jaar is hierbij zeker een troef.

De aanduiding als ankerplaats is dan ook een erkenning van de rijke cultuurhistorie en natuurwetenschappelijke waarde die het gebied herbergt, waarbij deze waarde nog kan verhoogd worden door een doordacht landschappelijk en op de natuurpotenties gericht beheer van het gebied, waaronder het omzetten naar meer natuurlijke bossen met zomen aansluitend op de cultuurgebieden. In deze cultuurgebieden kan de aanduiding bovendien een stimulans zijn om belangrijke teelten, zoals de hopteelt te herwaarderen als typerend landbouwgebruik voor de streek. Bij de aanduiding van de ankerplaats wordt het stand-still principe zoals geformuleerd in het kader van duurzame ontwikkeling, zoals in het VEN gerespecteerd. Als knelpunten in het gebied zijn volgende zaken op te merken: de verlinting, vertuining, de aanwezigheid van her en der verspreide weekendhuisjes en bebouwing, een serrecomplex, het oneigenlijk gebruik van het landschap en de aanwezigheid van niet streekeigen aanplantingen.

11. **Gewenste planologische afstemming:**

De kouters en andere open landbouwgebieden aanduiden als bouwvrije zone, teneinde het karakter en de openheid ervan te kunnen bewaren.

Het omzetten binnen de ankerplaats van de bestemming landelijk woongebied langsheen de Nedermolstraat te Hekelgem, op de kouter achter de abdij naar bouwvrij agrarisch gebied in functie van het bewaren van de zichten op de abdij. (De huidige strook staat als een vrij smalle strook ingetekend en is momenteel met uitzondering van een oude woning op de hoek met de Aalstersedreef bouwvrij).

Het omzetten van het woonuitbreidingsgebied tussen de Kattestraat en Groenstraat te Moorsel naar parkgebied, met als doel het landelijke karakter rondom het kasteel te vrijwaren.

Voor het woonuitbreidingsgebied tussen de Rommeleinweg en Sint-Gudulastraat, wordt opgemerkt dat bij aansnijding van dit gebied, het wenselijk is, om voorschriften op te nemen die een esthetisch verantwoorde integratie tussen dit woongebied en de groenzone rond het kasteel garanderen. Hierbij kan gedacht worden aan een uniforme aanplanting met streekeigen soorten en het verplicht voorzien van de verkeersafwisseling in het noorden van het gebied, zodat de bestaande voetwegen als trage wegen rond het kasteel kunnen behouden blijven.

Voor wat de toegangsreef naar het kasteel betreft, ligt een deel in woongebied, het is dan ook wenselijk om voorschriften op te nemen, die de instandhouding van een beboomde dreef op deze locatie kunnen garanderen.

12. Begrippenlijst en referenties:

Verklarende woordenlijst:

Voor de verklaring van begrippen is er een algemene begrippenlijst. De begrippen specifiek voor dit dossier worden hieronder verklaard.

Art deco:	Dit is een stijl in de architectuur, de interieurinrichting en de toegepaste kunst, die vooral populair was in de jaren 1920-1930. De vormgeving is strak en eenvoudig.
Benedictijnen:	Kloosterorde die de regel van Sint-Benedictus (480-540 n. Chr.) volgt.
Calvarie:	Is een symbolische voorstelling van de kruisiging van Jezus Christus op de berg Golgotha.
Evocatie:	De herinnering oproepen van iets dat verdwenen is (in dit geval de middeleeuwse kerk).
Interbellum:	Is de periode tussen de Eerste en de Tweede wereldoorlog.
Meanderen:	Is het verschijnsel waarbij een waterloop zich langzaam en geleidelijk verplaatst in grote kronkels door erosie aan de buitenbochten en sedimentatie aan de binnenbochten.
Nerviërs:	Dit is een Belgische volksstam die ten tijde van de verovering door Caesar tussen Schelde en Samber leefden. Zij controleerden een belangrijke sector van de grote handelswegen van Keulen naar Amiens.
Palissade:	Is een aaneengesloten rij van in de grond geslagen palen of staken, die vaak dienst doet als omheining. In de context van de tekst is dit het vormen van een omheining door bomen aan te planten die men met rijkhout begeleid.
Parterre:	Is een formele tuinconstructie op een vlakke ondergrond, bestaande uit meestal symmetrische plantvakken, die kunnen afgeboord zijn met stenen of laag geschoren haagjes, waartussen paden zijn aangelegd. De plantvakken zijn niet noodzakelijk met bloemen beplant en de paden kunnen ook in gazon zijn.
Pax Romana:	Dit is een periode van rust en relatieve vrede in het Romeins Imperium (Romeinse Vrede). Het is de periode vanaf keizer Augustus tot en met Marcus Aurelius (2de eeuw n. Chr.).
Piëta:	Dit is een afbeelding of uitbeelding van de dode Christus vergezeld door Maria of engelen door middel van een schilderij of beeld.
Renaissance:	Dit is een periode in de Europese geschiedenis welke ontstond in Italië (14 ^{de} – 17 ^{de} eeuw) en die gekenmerkt wordt door een heropbloei (wedergeboorte) van de kunst en architectuur uit de oudheid.
Ripuarische Franken:	Dit was een Germaans stamverband van Frankische stammen die aan de rivier woonden en zich tijdens de grote volksverhuizing te Affligem vestigden.
Salische Franken:	Dit is een Germaans stamverband van de Franken, die oostelijk van de IJssel en Rijn gelegen delen van Germania bewoonden.
Stand-still principe:	Dit principe houdt in dat minimaal de bestaande kwaliteit en kwantiteit natuur behouden blijft (cf. VEN).
Boerenhuisje:	Eenvoudig huisje, met werkplaats, stalling, gebruikt door een boer.
Losweg:	Een in gemeenschap gebrachte particuliere grond van minstens twee eigenaars van de aanpalende percelen in functie van ontsluiting van hun perceel. Een dergelijke weg is doodlopend.

Literatuurlijst:

VAN OVERSTRAETEN J., Het Land van Aalst, tijdschrift van de heemkundige vereniging, Jaargang III, 1951 en Jaargang IV, 1952.

DOM ALBERTUS VAN ROY, Affligem, roem van ons land, Davidsfonds 1953.

MONASTICON BELGE, Tome IV, Province de Brabant, Premier Volume, Centre National de recherches d'histoire religieuse, Luik 1964.

VERBESSELT J., Het parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13de eeuw, Deel II, Deel III, Deel IV, 1964-1966.

VERLEYEN W, De monniken van Affligem in de 17de eeuw, Eigen schoon en de Brabander, 53e jrg., 1970.

D'HUYVETTER C., DE LONGIE B., EEMAN M., Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, Inventaris van het cultuurbezit in België, architectuur/deel 5n1 (A-G) Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg, 1978.

VERLEYEN W, Dom Benedictus Van Haften, proost van Affligem, 1588-1648: bijdrage tot de studie van het kloosterleven in de Zuidelijke Nederlanden, Abdij van Affligem 1980.

VERLEYEN W, Negen Eeuwen Affligem 1083-1983, Abdij van Affligem 1983.

GOOSSENS D., Inleiding tot de geologie en geomorfologie van België, Gemeentekrediet, 1984.

DE MOOR G, hoofdstuk uit DENIS J., Geografie van België, Brussel, Gemeentekrediet, 1992.

DENEFF R., Historische tuinen en parken van Vlaanderen: Pajottenland – zuidwesten van Vlaams-Brabant (Cahier M&L nr. 11 p. 68-76), Brussel, afdeling Monumenten en Landschappen, 2005.

DENEFF R., VERLEYEN W., WIJNANT J., Affligem (Hekelgem): Benedictijnenabdij van Affligem 2007.

Kaarten en Bronnen:

SANDERUS A., *Chorographia sacra Brabantiae, sive Celebrium aliquot in ea provincia ecclesiarum et coenobiorum description, imaginibus aeneis illustrate ad Philippum IV. Brabantiae ducem...*, Brussel, 1659-1669.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgesteld door Graaf de Ferraris (1771-1777), Kaartbladen Aalst 59 (U1) (2), (3) en (4), 1965 Gemeentekrediet, Koninklijke Bibliotheek van België, Brussel.

Topografische kaarten Dendermonde 8/5 en Aalst 8/9, op schaal 1/20.000, Vandermaelen Ph, circa 1849.

Kadastrale kaarten, Erembodegem, Hekelgem, Meldert en Moorsel, op schaal 1/2.500, Popp C, circa 1858.

Topografische kaarten nummer 23/5, op schaal 1/20.000, Institut Géographique Militaire – Militair Geografisch Instituut, Brussel, uitgaven: (1864, 1879, 1892, 1909, 1930).

Snacken F., Bodemkaart van België (kaartbladen Aalst 71E en Lebbeke 72W, en verklarende tekst), Centrum voor Bodemkartering, 1961, 1964.

Topografische kaarten, op schaal 1/10.000, Nationaal Geografisch Instituut, Brussel, Lebbeke nummer 23/5, verschillende jaartallen (1960, 1977, 1990) en Aalst 22/8, verschillende jaartallen (1966, 1979, 1990).

Orthofotkaart Aalst (Meldert), kaartblad 23/5/3, Eurosense, Wemmel, 1989.

Atlas van de relictten van de traditionele landschappen in Vlaanderen (Landschapsatlas), 2001, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Monumenten en Landschappen en geactualiseerde versie van 2005, (AGIV 2008).

Centraal Archeologische Inventaris – Digitale databank, AGIV 2008.